

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิปากขอของนักเรียนในจังหวัดภาคใต้ และเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิปากขอ ตามตัวแปรเพศและเขตที่ตั้งโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2533 โรงเรียนมัธยมศึกษา ประเภทสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ใน 14 จังหวัดภาคใต้ (ยกเว้นกลุ่มโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่งมีจำนวนโรงเรียน 228 โรงเรียน มีนักเรียน 36,960 คน เป็นนักเรียนชาย 19,387 คน นักเรียนหญิง 17,573 คน นักเรียนโรงเรียนในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล 14,179 คน และนักเรียนนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล 22,781 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้จากการสุ่มหลายขั้น (Multi-stage Sampling) ในการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีนี้ได้สุ่มจากทุกจังหวัด เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่กระจายและครอบคลุมคุณลักษณะประชากร แล้วคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน (ประคอง กรรณสูตร, 2528) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

- n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
 N = ขนาดประชากร
 e = ความคลาดเคลื่อนเท่าที่ยอมรับได้ที่ .05

เมื่อกำหนดระดับความมีนัยสำคัญเท่ากับ .05 จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อยที่สุด 396 คน ในการวิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 500 คน เป็นชาย 250 คน หญิง 250 คน เป็นนักเรียนโรงเรียนในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล 250 คน และเป็นนักเรียนนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล 250 คน โดยมีขั้นตอนการสุ่ม ดังนี้

1. จากจำนวนประชากรทั้งหมด 36,960 คน ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คน นำจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดภาคใต้ทั้งหมด ยกเว้นกลุ่มโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 มาเทียบอัตราส่วนเพื่อหากกลุ่มตัวอย่างในแต่ละจังหวัดตามสูตร ดังนี้

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละจังหวัด} = \frac{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{ประชากรในจังหวัด}}{\text{ประชากรทั้งหมด}}$$

2. นำรายชื่อโรงเรียนทั้งหมดในแต่ละจังหวัด มาจัดแยกเป็นโรงเรียนในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล และโรงเรียนนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล

3. สุ่มตัวอย่างโรงเรียนในและนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลในแต่ละจังหวัดมาประเภทละ 1 โรงเรียน โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้จำนวนโรงเรียนทั้งหมด 28 โรงเรียน เป็นโรงเรียนในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล 14 โรงเรียน และโรงเรียนนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล 14 โรงเรียน

4. สุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในแต่ละโรงเรียนโดยวิธีสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วนที่ได้คำนวณไว้ ได้จำนวนนักเรียนชาย 250 คน นักเรียนหญิง 250 คน เป็นนักเรียนในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล 250 คน และเป็นนักเรียนนอกเขตเทศบาล 250 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิปากขอ เป็นแบบเลือกตอบ (Multiple choice) ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาที่เกี่ยวกับลักษณะของพยาธิปากขอ วงจรชีวิตของพยาธิปากขอ อันตรายจากพยาธิปากขอ วิธีป้องกันและควบคุมโรคพยาธิปากขอ และสมุนไพรมที่ใช้ในการถ่ายพยาธิ รวมจำนวน 27 ข้อ

ตอนที่ 3 เจตคติเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิปากขอ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ซึ่งประกอบด้วย เจตคติเกี่ยวกับการสร้างส้วม การใช้ส้วม การสวมรองเท้า อนามัยเกี่ยวกับการบริโภค และเจตคติทั่วไปเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิปากขอ เป็นเจตคติด้านบวก 18 ข้อ เจตคติด้านลบ 9 ข้อ รวมจำนวน 27 ข้อ

ตอนที่ 4 การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิปากขอเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ซึ่งประกอบด้วย การปฏิบัติเกี่ยวกับการถ่ายอุจจาระ การใช้ส้วม การสวมรองเท้าและการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภค เป็นการปฏิบัติด้านบวก 10 ข้อ เป็นการปฏิบัติด้านลบ 17 ข้อ รวมจำนวน 27 ข้อ

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิปากขอ เป็นแบบปลายเปิด (Opened end) จำนวน 1 ข้อ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในเรื่องหลักการ จุดมุ่งหมาย กระบวนการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล รวมทั้งโครงสร้าง เนื้อหาสาระเกี่ยวกับโรคพยาธิปากขอ
2. ศึกษาคู่มือครู แผนการสอน หนังสือแบบเรียนวิชาสุขศึกษา เกี่ยวกับ เรื่องโรคพยาธิปากขอ ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
3. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร วารสาร และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรคพยาธิปากขอ
4. ศึกษาเกณฑ์ และวิธีสร้างแบบสอบถามของ ไลเคิร์ต (Likert)
5. นำข้อมูลที่ได้อศึกษามาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
6. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยาลัยพณิชยการฯ พร้อมทั้ง ขอคำแนะนำเพิ่มเติม เพื่อปรับปรุงแบบสอบถามให้เหมาะสม
7. ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำ แบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับเรื่องโรคพยาธิปากขอ และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องโรคพยาธิปากขอ จำนวน 8 ท่าน ตรวจสอบพร้อมทั้งขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้ถูกต้อง และเหมาะสม ก่อนนำไปทดลองใช้
8. ปรับปรุงแบบสอบถาม และนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนประดู่พิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 30 คน และโรงเรียนสุราษฎร์ธานี อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัด กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อหาความเที่ยง (Reliability) ของ แบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน แล้วทำการวิเคราะห์ ดังนี้
 - 8.1 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิปากขอ นำมาหาค่าสัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยง โดยใช้สูตร คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Formular 20) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ .80

8.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิปากขอ นำมาหาค่าสัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยงของแบบสอบถาม ตามวิธีของครอนบรัค (Cronbach) โดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ .86

8.3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิปากขอ นำมาหาค่าสัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยงของแบบสอบถาม ตามวิธีของครอนบรัค (Cronbach) โดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ .85

9. ปรับปรุงแบบสอบถามให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพก่อนนำไปใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือขอความช่วยเหลือและร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปขอความร่วมมือจากกรมสามัญศึกษา
2. กรมสามัญศึกษาออกหนังสือถึงผู้อำนวยการและอาจารย์ใหญ่โรงเรียนในจังหวัดภาคใต้ ทั้งโรงเรียนในเขตและนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล
3. ผู้วิจัยทำหนังสือชี้แจงเกี่ยวกับการตอบแบบสอบถาม และการส่งแบบสอบถามคืน
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและนำส่งทางไปรษณีย์ รวมแบบสอบถามทั้งหมด 500 ฉบับ
5. การเก็บข้อมูลเริ่มตั้งแต่วันที่ 11 กุมภาพันธ์ - 20 มีนาคม พ.ศ. 2534

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบตามเป้าหมายแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistic Package for the Social Science - Version X : SPSS^x) ของสถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามลำดับดังนี้

1. สํารวจแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ เพื่อคัดฉบับสมบูรณ์ไว้วิเคราะห์ต่อไป
2. นำแบบสอบถามตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง
3. นำแบบสอบถามตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับโรคพยาธิปากขอมาตรวจให้คะแนนเป็นรายข้อ ข้อใดตอบถูกให้ 1 คะแนน ข้อใดตอบผิด หรือไม่ได้ตอบให้ 0 คะแนน รวมคะแนนของแต่ละคนนำมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละตามเกณฑ์ที่กำหนด ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เป็นรายข้อ และโดยส่วนรวมแล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

ในการประเมินระดับความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิปากขอของนักเรียนในจังหวัดภาคใต้ ยึดเกณฑ์การประเมินผลของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยระเบียบการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ซึ่งกำหนดระดับผลการเรียนไว้ดังนี้

ระดับ	4	ดีมาก	ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ	80	ขึ้นไป
ระดับ	3	ดี	ได้คะแนนระหว่างร้อยละ	70	- 79
ระดับ	2	ค่อนข้างดี	ได้คะแนนระหว่างร้อยละ	60	- 69
ระดับ	1	พอใช้	ได้คะแนนระหว่างร้อยละ	50	- 59
ระดับ	0	ต้องปรับปรุง	ได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ	50	

4. นำแบบสอบถามตอนที่ 3 เจตคติเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิปากขอ มาแจกแจงความถี่หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยส่วนรวมและเป็นรายข้อ นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียงโดยกำหนดคะแนนดังนี้

	เจตคติทางบวก	เจตคติทางลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5 คะแนน	1 คะแนน
เห็นด้วย	4 คะแนน	2 คะแนน
ไม่แน่ใจ	3 คะแนน	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2 คะแนน	4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1 คะแนน	5 คะแนน

การจัดระดับของเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิปากขอ โดยส่วนรวมและเป็นรายข้อครั้งนี้ อาศัยคะแนนเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย	หมายถึง	ระดับเจตคติ
ค่าเฉลี่ย	4.50 - 5.00	หมายถึง	ดีมาก
ค่าเฉลี่ย	3.50 - 4.49	หมายถึง	ดี
ค่าเฉลี่ย	2.50 - 3.49	หมายถึง	ค่อนข้างดี
ค่าเฉลี่ย	1.50 - 2.49	หมายถึง	พอใช้
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.49	หมายถึง	ต้องปรับปรุง

5. นำแบบสอบถามตอนที่ 4 การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิปากขอ มาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละตามเกณฑ์ที่กำหนด ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยส่วนรวมและเป็นรายข้อ นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง โดยกำหนดค่าคะแนนดังนี้

	การปฏิบัติทางบวก	การปฏิบัติทางลบ
ทำเป็นประจำ	3 คะแนน	0 คะแนน
ทำบ่อยครั้ง	2 คะแนน	1 คะแนน
ทำนาน ๆ ครั้ง	1 คะแนน	2 คะแนน
ไม่เคยทำเลย	0 คะแนน	3 คะแนน

การจัดระดับของการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิปากขอ โดยส่วนรวมและเป็นรายข้อครั้งนี้ อาศัยคะแนนเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับของการปฏิบัติ
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.00 หมายถึง	ดีมาก
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง	ดี
ค่าเฉลี่ย 0.50 - 1.49 หมายถึง	พอใช้
ค่าเฉลี่ย 0.00 - 0.49 หมายถึง	ไม่ดี

6. เปรียบเทียบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ของค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิปากขอ ของนักเรียน โดยการทดสอบค่า "ที" ($t - test$) โดยส่วนรวมและเป็นรายข้อ ตามตัวแปรเพศ และเขตที่ตั้งของโรงเรียน ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

7. นำแบบสอบถามตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิปากขอ มาจัดกลุ่มและนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง